

Eleonora Kaszewska, Gabriel Rycel

Zadowice, gm. Godziesze Wielkie,
woj. kaliskie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 16, 142-144

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYGODA, gm. Białogard
woj. koszalińskie
Stanowisko 8

Uniwersytet im. Adama
Mickiewicza w Poznaniu

Badania prowadzili mgr mgr Henryk Machajewski i Włodzimierz Rączkowski /autorzy sprawozdania/. Finansował WKZ w Koszalinie. Drugi sezon badań /patrz IA Badania 1978/. Osada z przełomu młodszego okresu przedrzymskiego i wczesnego okresu wpływów rzymskich.

Stanowisko /byłe: Rzyszczewo st.10/ położone jest na rozległym wyniesieniu otoczonym od zachodu i południa doliną Parsęty i doliną niewielkiego ciekującego do niej, a od wschodu i północy terenami podmokłymi, Jeziorem Byszyńskim i niewielkim "oczkiem" wodnym. Stanowisko zlokalizowane jest na północnym stoku opadającym w kierunku "oczka" wodnego.

Założono siedem wykopów o łącznej powierzchni ponad 385 m². Zarejestrowano 85 obiektów: 7 palenisk, 3 domniemane paleniska, 17 jam i domniemanych jam, 31 słupów i domniemanych słupów oraz 28 obiektów o nieokreślonej funkcji. Ruchomy materiał archeologiczny w przeważającej części stanowi ceramika /ok. 1.100 fragmentów/, a ponadto nieliczne wyroby krzemienne, polepa, kości i żuźle. Układ przestrzenny obiektów nie daje podstaw do rekonstrukcji zarysów form słupowych budowli mieszkalnych. Zauważalne jest znaczne zniszczenie stanowiska przez procesy erozji i działalność człowieka.

Podstawą do określenia chronologii osady jest ceramika, w tym także naczynia zdobione ornamentem kółka zębatego /element kultur kręgu nadłabskiego/. Tak więc chronologię osady można określić od przełomu młodszego okresu przedrzymskiego do wczesnego okresu wpływów rzymskich, tj. A₃-B₁/B₂.

Materiały znajdują się w KA UAM w Poznaniu.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

ZADOWICE, gm. Godziesze Wielkie
woj. kaliskie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadziła mgr Eleonora Kaszewska przy współpracy mgr. Gabriela Rycla. Finansował WKZ w Kaliszu. Trzynasty, ostatni sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne płaskie z okresu lateńskiego i z okresu rzymskiego.

Badano południową część cmentarzyska w nawiązaniu do wykopów z lat poprzednich. Odkryto 18 grobów, z których 3 datowane są na późny okres lateński, a pozostałe na okres rzymski. Wszystkie groby późnolateńskie były pochówkami jamowymi o ubogim wyposażeniu. Z wczesnego okresu rzymskiego pochodzi 5 grobów popielnicowych obsypanych resztkami stosu i 2 groby jamowe. Pochówki te, oprócz ceramiki, wyposażone były w drobne przedmioty metalowe jak nożyki, szczypczyki, wisioriki wiaderkowate, części okuć skrzynek, grudki stopionego brązu. Jeden z grobów jamowych zawierał skupisko przepalonych kości w niewielkiej jamie. Wśród kości znajdowała się zapinka brązowa z trzema grzebykami na kabłąku, grudki brązu i zdobiony przęślik gliniany, nie było natomiast ceramiki. Na późny okres rzymski datowane są 3 groby popielnicowe czyste, w których oprócz popielnicy nie było innych naczyń. Nieliczne były w nich również inne zabytki. W tej grupie na uwagę zasługuje grób 823, dziecięcy, w którym znaleziono 3 ogniwka łańcuszka żelaznego połączone ze sobą. Pozostałe groby datowane są ogólnie na okres rzymski. Wśród nich 3 nie zawierały ceramiki, a jedynie skupiska przepalonych kości w niewielkich jamach i nieliczne przedmioty metalowe, stopione szkło lub przęśliki. Tego rodzaju groby są formą pochówku, nie spotykaną dotychczas na omawianym cmentarzysku.

Podsumowując najogólniej wyniki badań rozpoczętych w 1952 r. należy przede wszystkim zwrócić uwagę na układ przestrzenny grobów w poszczególnych fazach użytkowania cmentarzyska. Na obszarze 2,25 ha odkryto 832 groby datowane na czas od końca okresu halasztackiego do początku okresu wędrówek ludów. W części północnozachodniej i zachodniej stanowiska były 2 skupiska grobów kultury wschodniopomorskiej, które pojedynczo występowały również w centralnej i południowowschodniej części cmentarzyska. Było ich ogółem 60. Najstarsze można datować na koniec okresu halasztackiego, najmłodsze zaś na wczesną fazę późnego okresu lateńskiego.

Na podstawie wstępnego rozpoznania zespołów kultury przeworskiej na późny okres lateński można datować 228 grobów. Skupiały się one w centralnej części cmentarzyska dochodząc w rozproszeniu do południowej granicy jego zasięgu. Podobnie układały się groby z wczesnego okresu rzymskiego, których było 157, występowały one jednak dalej w kierunku północnym, aniżeli groby późnolateńskie. Pochówki późnorzymskie najliczniejsze były w zachodniej i wschodniej części cmentarzyska. Wyróżniono ich 146. Najmłodsze znajdowały się na skraju wschodniego zasięgu cmentarzyska. Ogólnie na okres rzymski można datować 224 groby, a pozostałych 15 nie ma ustalonej chronologii, ponieważ były zachowane w stanie szczerzkowym. Większość z nich odkryto w rozwianej części wydmy.

Zróznicowanie w formach pochówków można zaobserwować w odniesieniu do wszystkich faz trwania cmentarzyska.

Do ciekawszych należą późnolateńskie groby jamowe ze stelami kamiennymi i późnorzymskie nawiązujące do obrządku pogrzebowego grupy dobrodzieńskiej. Te ostatnie są jednak pochówkami jednostkowymi. Na uwagę zasługuje również odkrycie w południowo-zachodniej części cmentarzyska dużych głazów układających się w półkola, a znajdujących się w regularnych odstępach 5 m jeden od drugiego. Obecnie jeszcze nie wiadomo, z którą fazą istnienia cmentarzyska można wiązać te kręgi.

Oprócz przedmiotów powszechnie spotykanych na cmentarzyskach z tych okresów w skład wyposażenia niektórych grobów wchodziły również importy. Z Pomorza pochodzą miecze jednosieczne, dwuczłonowe kłamy taśmowate i klamerka esowata z brązu. Importami z południa są miecze z dzwoniczowymi jelcami, noże z kółkami na końcu rękojeści, groty z ornamentem wytrawianym, kłamy hakowe, toki, naczynie i fragmenty ceramiki toczonej, fragmenty terra sigillata i naczynia brązowe, fragmenty naczyń szklanych, niektóre zapinki, brązowe lustro z ozdobnym zakończeniem uchwytu, gliniany skarabeusz i gemma z greckim napisem, paciorki szklane.

Omawiane stanowisko znajduje się na prawym brzegu Proсны w odległości 15 km w linii prostej od Kalisza. Leży ono na skraju południowego zasięgu kaliskiego skupiska osadniczego. Bliskie sąsiedztwo ważnej faktorii handlowej, jaką były osady samego Kalisza i jego najbliższej okolicy ma swoje odbicie również w importach z cmentarzyska w Zadwiciach.

Materiały przechowywane są w zbiorach Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi.

Badania zostały zakończone.

ZALESIE, gm. Brusy
woj. bydgoskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadził dr Krzysztof Walenta. Finansował Uniwersytet Warszawski ze środków akcji "Wisła". Pierwszy sezon badań. Osada kultury pomorskiej. Chronologia - wczesny okres lateński.

Przebadano obszar 400 m². Odkryto piec o średnicy 1,5 m i głębokości 0,9 m z warstwą silnie wyprażonej gliny oraz przepalonymi kamieniami. Odkryto w nim niewielkie ilości ceramiki. Trudno określić funkcję owego pieca. Odsłonięto także jamę zasobową // o średnicy 1,5 m i głębokości 0,5 m. Zawierała ona ułamki 4 naczyń glinianych o dość znacznej objętości. Naczynia wykonane były ze schudzonej gliny o chropowatej powierzchni i prostych krawędziach. Obok jamy zasobowej wystąpiło palenisko, jednakże bez materiału ruchoмого. Poza wymienionymi obiektami nie wystąpił żaden materiał zabytkowy.

Badania zostały zakończone.